

Аналітичний звіт Truth Hounds за 4-6 березня 2022 року

Докази вчинення надзвичайних воєнних злочинів внаслідок військової агресії РФ.

Про нас

Truth Hounds займається документуванням міжнародних злочинів, скоєних всіма учасниками під час збройного конфлікту та окупації частини території України, починаючи з 2014 року. За цей час ми зробили численні подання до Міжнародного кримінального суду, а також надали аналітичні звіти до національних слідчих органів, зокрема до Офісу Генерального прокурора України.

Наша команда продовжує документувати воєнні злочини під час нинішньої великомасштабної хвилі агресії. Документатори Truth Hounds зараз працюють у кількох містах, що постраждали від вторгнення в центрі, на півночі, сході та півдні України. Ми також підтримуємо широку мережу інформаторів на місцях, охоплюючи родичів та друзів, які надають найновішу інформацію.

Ця аналітична довідка базується на відкритих джерелах, перевірених нашими аналітиками. Ми не публікуємо точні адреси чи детальні місця атак, оскільки бойові дії в багатьох із них тривають і точні координати можуть бути використані для отримання військової переваги.

Вступ

За звітний період Збройні сили Російської Федерації продовжили вчиняти напади, що спричиняли смерть та поранення цивільних осіб та руйнування цивільних об'єктів. Численні руйнування житлових кварталів, нищення особливо захищених об'єктів, неодноразові випадки повторних влучань російською артилерією в ті самі цивільні об'єкти, використання зброї невибіркової дії у війні в місті, незмінність поведінки Збройних сил Російської Федерації попри суттєві руйнування та смерті дають змогу стверджувати, що є розумні підстави вважати умисним таргетування цивільних об'єктів. Протягом звітних трьох днів росіяни скоїли ряд серйозних воєнних злочинів. Вчинені злочини можна поділити на такі категорії: **(1) атаки на цивільне населення та цивільні об'єкти, (2) використання живих щитів, (3) незаконне позбавлення свободи.**

Атаки на цивільне населення та цивільні об'єкти

Атаки на цивільне населення. У м. Буча, що на Київщині, 5 березня росіяни розстріляли авто волонтерів, які допомагали місцевому цивільному населенню з їжею¹. Одна із волонтерок раніше співпрацювала з документаторами Truth Hounds.

¹ No title, Telegram, 05.03.2022 at 18:30, available at: <https://t.me/sumygo/13745>

Злочинці вбили трьох волонтерів, м. Буча, Київська область, 05.03.2022

У селищі Ворзель Київської області росіяни з кулемета обстріляли автомобіль із цивільними. Загинули двоє — жінка та 17-річна дівчина². У сусідньому Гостомелі окупанти розстріляли місцевого голову з двома помічниками, коли ті роздавали їжу та ліки³.

У м. Ірпінь Київської області 6 березня під час спроби евакуації мирного населення російські війська відкрили мінометний вогонь, цілячись у цивільне населення. Об 11:50 Truth Hounds отримали підтвердження від очевидця, що орієнтовно о 9:50 загинули троє цивільних — молода дівчина, хлопець та жінка⁴.

5 березня на трасі Київ-Суми, неподалік від Сум у напрямку столиці, зафіксовано випадки грабежів та знищення цивільних автомобілів (та, ймовірно, розстрілу пасажирів, про що свідчать кульові отвори на автомобілях) російськими військовими. Відео опубліковане на телеграм-каналі керівника військової адміністрації Дмитра Живицького⁵.

5 березня інформатори Truth Hounds в контрольованому так званому ЛНР Луганську повідомили про початок розстрілів «неугодних» містян. Є перевірена інформація про двох розстріляних чоловіків, яких «здали» їхні сусіди. Про факти вбивств інших інформація наразі уточнюється.

Під час мирного мітингу на підтримку територіальної цілісності України у м. Новопсков, що на Луганщині, представники ЗС РФ обстріляли з вогнепальної зброї беззбройних мітингарів. Троє цивільних осіб отримали поранення⁶.

6 березня у Миколаївській області вдень російські спецпризначенці обстріляли автомобіль журналіста Guillaume Briquet⁷. Навмисність цієї атаки можна довести тим, що

² No title, Telegram, 05.03.2022 at 07:42, available at: <https://t.me/Tsaplienکو/1824>

³ Гостомельська селищна рада, Facebook, 07.03.2022 at 03:52, available at: <https://www.facebook.com/hostomelrada.gov.ua/posts/7033026853435840>

⁴ No title, Facebook, 06.03.2022 at 10:28, available at: <https://www.facebook.com/andriy.dubchak/posts/5229961200360793>

⁵ No title, ТРУХА ⚡ Харків + Україна, 05.03.2022 at 20:11, available at: <https://t.me/truexanewsua/29915>

⁶ Vadym Gaev, Facebook, 5.03.22 at 20:15, available at: <https://www.facebook.com/gaevvadim/posts/5031624110235134>

⁷ “Blessé par un commando russe”, Guillaume Briquet, Facebook 6.03.22, at 16:21, available at: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=3232282907000394&id=100006561498715

напад відбувся у світлу пору доби, автомобіль був оснащений чітко видимими написами “ПРЕСА”, а постріли здійснювалися безпосередньо в лобове скло⁸.

Автомобіль журналіста зі Швейцарії, атакований спецпризначенцями ЗС РФ 05.03.22

Атаки на цивільні об'єкти (зокрема спеціально захищені). За повідомленням міністра освіти та науки України, станом на північ 7 березня внаслідок нападу російських військових зруйновано або пошкоджено 211 українських шкіл⁹. А за повідомленням уповноваженої Верховної Ради з прав людини, від початку вторгнення РФ в Україну станом на полудень 6 березня загинули 38 дітей і постраждала 71 дитина, проте ці дані не є остаточними¹⁰. Надалі всі заявлені випадки перевірятимуться.

Вранці 4 березня 2022 року у м. Житомир у лицей № 25 влучив боєприпас, внаслідок чого будівля була напівзруйнована, також пошкоджена новобудова, розташована поруч. Поранених та загиблих немає. З місця події евакуйовано 5 осіб¹¹.

⁸ “Un journaliste suisse blessé en Ukraine”, Blick, 07.03.22 at 07:55, available at:

<https://www.blick.ch/fr/news/suisse/passeport-materiel-et-argent-voles-un-journaliste-suisse-blesse-par-balle-en-ukraine-id17295783.html>

⁹ 211 шкіл в Україні пошкоджені або зруйновані російськими військами, Українська правда, 07.03.2022 at 00.01, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/7/7328966/>

¹⁰ Денісова: від початку вторгнення РФ в Україні загинули 38 дітей, 71 – поранені, Радіо Свобода, 06.03.2022 at 17.10, available at: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-denisova-zahybli-dity/31738963.html>

¹¹ Окупанти розбомбили школу в Житомирі, Українська правда, 04.03.22 at 10:04, <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/4/7328082/>

Фото ліцею № 25 м. Житомира після авіаудару, 04.03.2022

Фото ліцею № 25 м. Житомира після авіаудару, 04.03.2022

Протягом 4-6 березня пошкоджені зазнали заклади освіти, медичні установи та об'єкти інфраструктури в Харкові та Харківській області. Внаслідок обстрілу пошкоджено житлово-комунальний коледж¹², три школи — в мікрорайонах Олексіївка¹³, Солоницівка¹⁴ та Київському¹⁵ — та дитячий садочок¹⁶ у Харкові, а також повністю зруйновано школу в с.

¹² No title, ХС-Харьков, 06.03.2022 at 15:08, available at: <https://t.me/c/1347456995/39891>

¹³ No title, ТРУХА ⚡ Харьков + Украина, 05.03.2022 at 15:56, available at: <https://t.me/truexanewsua/29836>

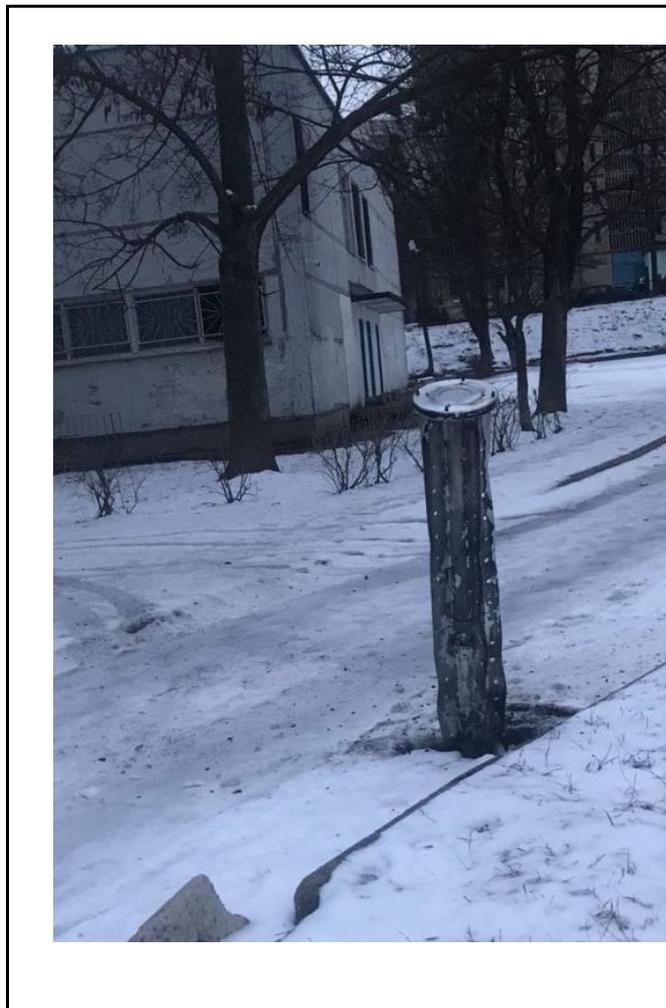
¹⁴ No title, Харьков LIVE, 05.03.2022 at 12:36, available at: <https://t.me/livekharkov/28974?single>

¹⁵ No title, ТРУХА ⚡ Харьков + Украина, 04.03.2022 at 13:55, available at: <https://t.me/truexanewsua/29313>

¹⁶ No title, ТРУХА ⚡ Харьков + Украина, 05.03.2022 at 21:14, available at: <https://t.me/truexanewsua/29944>

Гороховатка Харківської області¹⁷. Снаряди влучали в приміщення 11 міської поліклініки¹⁸. Знищено міст на Старий Салтів¹⁹ та міст у смт Дворічна Харківської області²⁰.

За повідомленням управління СБУ в Харківській області, 6 березня російська армія завдала ракетного удару із РЗСВ “Град” по Національному науковому центру “Харківський фізико-технічний інститут” (ННЦ ХФТІ). На території інституту знаходиться дослідна ядерна установка “Джерело нейтронів”, в активну зону якої завантажено 37 паливних ядерних елементів. Руйнування ядерної установки та сховищ ядерних матеріалів може призвести до масштабної екологічної катастрофи²¹.

Залишки касетного боеприпаса біля школи в районі Олексіївка, Харків, 05.03.2022

Будівля житлово-комунального коледжу в Харкові після обстрілу 06.03.2022

¹⁷ No title, ТРУХА ⚡ Харків + Україна, 04.03.2022 at 17:55, available at: t.me/truexanewsua/29432

¹⁸ No title, ТРУХА ⚡ Харків + Україна, 05.03.2022 at 18:11, available at: <https://t.me/truexanewsua/29891>

¹⁹ No title, ТРУХА ⚡ Харків + Україна, 05.03.2022 at 16:47, available at: <https://t.me/truexanewsua/29860>

²⁰ No title, Суспільне Харків, 06.03.2022 at 13:30, available at: <https://t.me/suspilnekharkiv/8873>

²¹ No title, Управління СБ України в Харківській області, Facebook, 06.03.2022 at 14:10, available at: <https://www.facebook.com/ssu.kharkiv/posts/268315862143463>

- *Наслідки артилерійного обстрілу 11 клінічної лікарні, Харків, 05.03.2022*
- *Руїни гуртожитку в Новобаварському районі, Харків, 04.03.2022*

Мер Маріуполя заявив, що ЗС РФ обстрілює лікарні, в яких наразі перебуває понад 300 поранених цивільних²².

5 березня ЗС РФ знову обстріляли м. Лисичанськ, внаслідок чого були пошкоджені дитячий садок, житлові будинки та цех заводу з виробництва гуми²³.

²² Донбасс. Реалии, Telegram, 4.03.22 at 20:47, available at: <https://t.me/donbassrealii/5844>

²³ Сергій Гайдай, Facebook, 5.03.22 at 16:18, available at: <https://www.facebook.com/sergey.gaidai.loga/posts/133948889144503>

Фото дитячого садка після обстрілу, м. Лисичанськ

На Київщині, у Білій Церкві, 5 березня армія РФ здійснила авіаналіт та вщент знищила цивільний будинок²⁴. Близько 20 сусідніх будинків також понівечені вибухом.

---

²⁴ Геннадій Дикий, Facebook, 05.03.2022 at 09.49, available at <https://www.facebook.com/dykyi.ga/posts/2802222480079910>

Результати авіаудару в Білій Церкві, 05.03.2022

У с. Мархалівка Київської області 4 березня зафіксовано авіаудар по приватному житловому будинку. У результаті атаки армії РФ загинуло п'ятеро осіб, троє з яких діти²⁵. Наразі неможливо з'ясувати, чи це був цілеспрямований обстріл і чи розташовувалися поряд військові об'єкти, які могли бути легітимною ціллю атаки.

---

²⁵ Вже працюють рятувальники. На Київщині село Мархалівка потрапило під обстріл російських окупантів, загинули троє дітей, NV, 04.03.2022 at 17:34, available at: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/na-kijivshchini-selo-marhalivka-potrapilo-pid-obstril-rosiyskih-okupantiv-50222332.html>

Результат авіаудару по с. Маршалівка, Київська область, 04.03.2022

За повідомленням поліції Харківської області, з початку вторгнення РФ від поранень внаслідок артобстрілів та бойових дій у Харкові та області загинуло 122 цивільні особи, зокрема 5 дітей, 290 осіб отримали поранення²⁶. Сукупно за 4-5 березня від обстрілів російських військ постраждало понад 50 приватних будинків та багатоповерхівок²⁷. Найбільше бомбардувань за добу зазнали райони Салтівка, ХТЗ, Нові Будинки, Холодна Гора, центр — загалом близько 40 будинків. Наслідком влучань снарядів стали руйнування та пожежі. Кількість постраждалих невідома, оскільки через постійні обстріли працівники ДСНС не можуть розпочати рятувальні роботи. Однак характер руйнувань будинків свідчить про високу ймовірність жертв серед їхніх мешканців²⁸. Втім, окремі свідчення про постраждалих все ж надходять. Так, 4 березня регіональне відділення ДСНС повідомило, що під завалами будинку на одній з вулиць мікрорайону Північна Салтівка, що на півночі Харкова, рятувальники виявили 5 загиблих. На відео з одного із місцевих пабліків, відзнятого того ж дня на місці недавнього обстрілу, чітко видно щонайменше двох загиблих²⁹. На іншому відео, теж датованого 4 березня, видно три понівечених тіла³⁰. Усі відео геолоковано вулицями Північної Салтівки.

Опівдні 6 березня російські військовослужбовці здійснили черговий артилерійський обстріл снарядами невизначеної характеристики по супермаркету і передмісті П'ятихатки в Харкові. Внаслідок цих дій загинуло 4 особи, тілесні ушкодження отримали понад 15 осіб. Точна кількість потерпілих встановлюється³¹. Крім цього, пізно ввечері 6 березня ЗБ РФ здійснили авіаналіт на центр міста, внаслідок якого були пошкоджені житлові будинки, а також зруйновані приміщення Харківського апеляційного суду, Слобідської окружної

²⁶ No title, Поліція Харківської області, 04.03.2022 at 20:00, available at: https://t.me/police_kh_region/8576

²⁷ No title, Суспільне Харків, 04.03.2022 at 19:15, available at: <https://t.me/suspilnekharkiv/8731>

²⁸ No title, ДСНС Харків, 05.03.2022 at 20:39, available at: https://t.me/DSNS_Kharkiv/1157?single

²⁹ No title, ТРУХА ⚡ Харьков + Украина, 04.03.2022 at 17:00, available at: <https://t.me/truexanewsua/29409>

³⁰ No title, ТРУХА ⚡ Харьков + Украина, 04.03.2022 at 13:29, available at: <https://t.me/truexanewsua/29306>

³¹ No title, Суспільне Харків, 04.03.2022 at 13:51, available at: <https://t.me/suspilnekharkiv/8970>

прокуратури та Харківського зонального відділу Військової служби правопорядку. За попередніми даними, загинула одна особа, є травмовані³².

Що ж до типу зброї, що застосовувалася російськими військами, то не у всіх випадках його легко встановити одразу після обстрілу. Однак, зважаючи на залишки елементів снарядів та характер ураження, в окремих випадках можна знову констатувати використання касетних боєприпасів (ймовірно, РСЗВ БМ-30 "Смерч"). Характер руйнувань деяких будинків вказує на атаку військової авіації з використанням високоточних ракет або некерованих бомб широкого ураження³³.

Скріншот з відео наслідків обстрілу Північної Салтівки, Харків, 04.03.2022

³² No title, Харківська обласна прокуратура, 07.03.2022 at 13:20, available at: https://t.me/prokuratura_kharkiv/2988

³³ No title, ТРУХА ⚡Харьков + Украина, 04.03.2022 at 19:51, available at: <https://t.me/truexanewsua/29912?single>

Наслідки обстрілу супермаркету в П'ятихатках, Харків, 06.03.2022

*Наслідки обстрілів Північної
Салтівки з ймовірним
застосуванням високоточних
ракет ударної авіації, Харків,
04.03.2022*

Протягом дня 4 березня та у ніч на 5 березня російська авіація систематично бомбила південно-східні та південно-західні райони м. Чернігів, переважно житлові квартали. В області

зафіксовано 30 пожеж, 29 з них виникли через обстріли. Вдалося врятувати 4 особи, 1 людина постраждала та 1 загинула³⁴.

Ввечері 4 березня ворог застосував запалювальні боєприпаси для обстрілу передмістя Чернігова³⁵. Характер руйнувань вказує на те, що ЗС РФ використали озброєння, заборонене Женевською конвенцією для боїв у населених пунктах.

Однією з особливостей воєнної тактики російських збройних сил, аналіз якої базується на даних останнього тижня збройного конфлікту, є використання авіаударів по житлових кварталах Чернігова (й інших міст, як це видно з цієї та попередніх довідок Truth Hounds) та соціальних об'єктах. Зараз російські війська застосовують проти Чернігова потужну зброю невибіркової дії — некеровані авіабомби ФАБ-250 та ФАБ-500. Зазвичай така зброя використовується проти військово-промислових об'єктів та фортифікаційних споруд. А у Чернігові – проти житлових кварталів.

Три такі бомби, що не розірвалися, знайшли на місці падіння російського винищувача-бомбардувальника Су-34, який вранці 5 березня збили біля Чернігова бійці ППО³⁶.

Авіабомба ФАБ-500, знайдена на місці падіння російського винищувача, м. Чернігів, 05.03.2022

У ніч з 5 на 6 березня 2022 року військові РФ здійснили авіаудар по приватному сектору м. Коростень Житомирської області.

За даними ДСНС, внаслідок атаки зруйновано 10 приватних житлових будинків, в одному з них сталася пожежа: 1 людина загинула, двоє поранені, з будинку, охопленого полум'ям, вдалося врятувати 5 дітей (які перебували у підвальному приміщенні)³⁷. Серед поранених —

³⁴ Черниговский городской портал, Facebook, 5.03.22 at 10:52, available at:

<https://www.facebook.com/160288307354841/posts/5176990369017918/?sfnsn=mo>

³⁵ "Ворог застосував важку вогнеметну систему по передмістю Чернігова", Суспільне Чернігів, Youtube, 05.03.2022 at 08:54, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=5YZFT0wvy7A>

³⁶ Чернігівська ОДА, Facebook, 05.03.2022 at 20:36, available at:

https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=329589132544463&id=100064801354213&sfnsn=mo

³⁷ "У Коростені російська ракета поцілила у будинок, є загиблий та травмовані", Українська правда, 06.03.22 at 08:56, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/03/6/7328704/>

дитина 2,5 років. Для нападу використовували авіабомби, одна з них не вибухнула, її знайшли на місці удару³⁸.

Приватний сектор м. Коростень Житомирської області після авіаудару, залишки бомби, фото НПУ, 06.03.22

В ніч з 5 на 6 березня 2022 року приватний сектор у м. Овруч Житомирської області потрапив під ракетний обстріл, внаслідок якого сильно пошкоджені 30 приватних будинків, 5 з них зруйновані повністю. Загиблих та поранених немає³⁹.

³⁸ “300-кілограмова бомба, яку окупанти скинули на Коростень, не вибухнула”, Житомир онлайн, 06.03.22, available at: <https://zhitomir-online.com/2022/03/06/300-kilogramova-bomba-yaku-okupanty-skynuly-na-korosten-ne-vybukhnula.html>

³⁹ Оперативна інформація. Житомирська область 06.03.2022, ДСНС, 06.03.2022 at 08:15, available at: https://t.me/dsns_telegram/4332

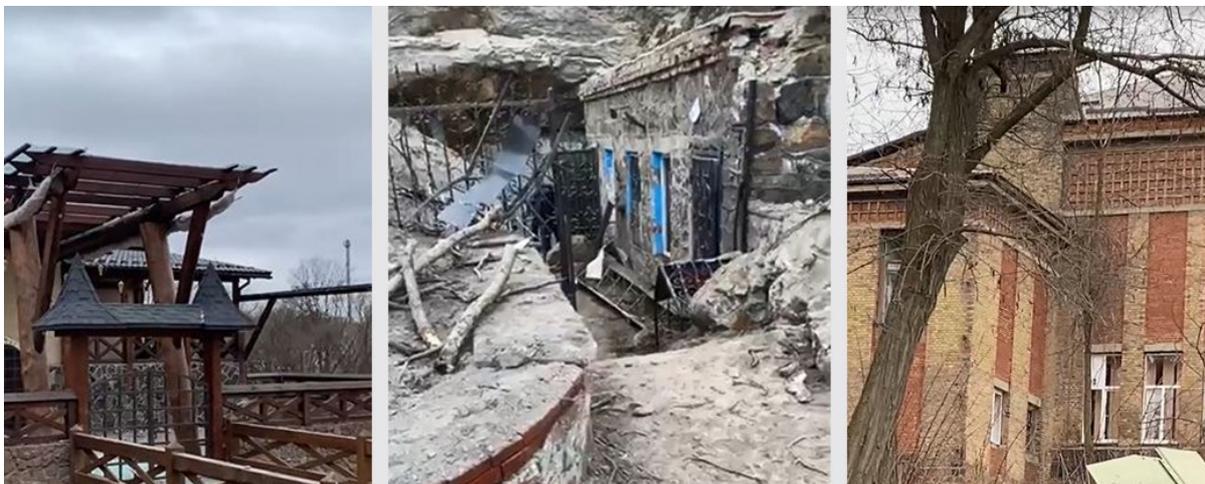

Приватний сектор м. Овруч Житомирської області після обстрілу, 06.03.22

6 березня 2022 року близько 21:00-22:00 російські війська завдали авіаудару по житлових масивах м. Коростень, м. Овруч та м. Малин Житомирської області.

Внаслідок нічного авіаудару:

- у м. Коростень пошкоджений культурно-історичний об'єкт "Скеля", вибуховою хвилею вибиті вікна в розташованих поруч будівлі ЗОШ № 2, дев'ятиповерхівці, приміщенні Червоного Хреста, отримала поранення 1 особа⁴⁰. Ймовірно, метою обстрілу були розміщені на території культурно-історичного об'єкта муляжі гармат та танків часів Другої світової війни.

Скріншоти відео, пошкодження об'єкта "Скеля", останній скрін — вибиті вікна у школі № 2 м. Коростеня

- у м. Овруч зруйнована будівля міського центру зайнятості, два двоповерхових житлових будинки та вибуховою хвилею пошкоджено вікна в трьох п'ятиповерхових багатоквартирних будинках. Попередньо постраждала 1 особа.

⁴⁰ «У Коростені внаслідок авіанальоту було пошкоджено "Скелю" та знищено 15 будинків», Суспільне Житомир, 07.03.22, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=IPxIZ2PdQSU>

Руйнування приватного будинку у м. Овруч внаслідок нічного обстрілу 06.03.22

- у м. Малин — зруйновано двоповерхову будівлю, вибуховою хвилею вибиті вікна будинку Державної пожежно-рятувальної частини № 13, знищено 3 легкових автомобілі, пошкоджено будівлю Свято-Покровської церкви. Загинула 1 особа, поранені 3 особи⁴¹.

---

⁴¹ “Житомирська область. 6 березня близько 21:00 були нанесені авіаудари по м. Коростень, м. Овруч та м. Малин Коростенського району...”, ДСНС, 07.03.22 at 09:08, available at: https://t.me/dsns_telegram/4396

Зруйнована двоповерхова будівля у м. Малин після нічного обстрілу 06.03.22

Пошкодження Свято-Покровської церкви м. Малин після нічного обстрілу 06.03.22

У ніч з 6 на 7 березня 2022 року в с. В'язівка Житомирської області під час обстрілу знищена дерев'яна церква Різдва Пресвятої Богородиці, збудована у 1862 році. Будівля була пам'яткою архітектури національного значення, охоронний № 108⁴².

⁴² Ігор Довбуш, Facebook, 07.03.2022 at 09.00, available at <https://www.facebook.com/groups/279060589336191/posts/1093379324570976/>

Церква Різдва Пресвятої Богородиці у с. В'язівка Житомирської області після обстрілу 06.03.22

3 березня близько 14 години ЗС РФ обстріляли м. Лисичанськ. Під час атаки снаряди влучили в житловий будинок, спричинивши пожежу, а також два снаряди поцілили в дитячу лікарню. Внаслідок цього у лікарні пробито дах, розбито відділення пульмонології, від отриманих поранень загинув хірург⁴³. Також 3 березня обстріляли житлові масиви Сєвєродонецька. Троє цивільних загинули, кількість поранених уточнюється⁴⁴.

5 березня відбувся черговий обстріл Сєвєродонецька, зокрема житлового дому в східній частині міста, із РСЗВ "Град", внаслідок якого двоє мешканців загинуло, 12 отримали поранення⁴⁵.

Офіс Генерального прокурора України заявив про те, що внаслідок обстрілу м. Попасна в ніч з 2 на 3 березня загинуло двоє місцевих мешканців, а шестеро отримали поранення різного ступеня тяжкості⁴⁶.

6 березня ЗС РФ обстріляли м. Рубіжне — поцілили у 3 житлові будинки, а також зруйнували залізничний переїзд⁴⁷. Загинули двоє цивільних⁴⁸.

⁴³ Луганська ВЦА, Сергій Гайдай, Telegram, 4.03.22 at 16:23, available at: <https://t.me/luhanskaVTSA/88>

⁴⁴ Сергій Гайдай, Facebook 4.03.22, at 9:22, available at: <https://www.facebook.com/100000695401534/videos/5295574653794383/>

⁴⁵ Луганський агент, Telegram, 5.03.22, at 19:12, available at: https://t.me/tvoy_region13/4449

⁴⁶ Обстріл мирного населення у м. Попасна на Луганщині – розпочато провадження, Офіс генерального прокурора України, 3.03.22, available at: <https://gp.gov.ua/ua/posts/obstril-mirnogo-naselennya-u-m-popasna-na-luganshhini-rozprocato-provadžennya>

⁴⁷ Сергій Гайдай, Facebook, 6.03.22 at 15:37, available at: <https://www.facebook.com/100075881777013/posts/134190089120383/?d=n>

⁴⁸ Загибель двох осіб під час ворожого обстрілу Рубіжного – на Луганщині розпочато розслідування, Офіс генерального прокурора України, 7.03.22, available at: <https://www.gp.gov.ua/ua/posts/zagibel-dviox-osib-pid-cas-vorozogo-obstrilu-rubiznogo-na-luganshhini-rozprocato-rozsliduvannya>

4 березня відбувся черговий обстріл ЗС РФ Маріуполя. Під час обстрілу важко поранили півторарічного хлопчика. Попри зусилля медиків, дитина загинула⁴⁹. Того ж дня ЗС РФ обстріляли з РСЗВ “Град” смт Мангуш (неподалік від Маріуполя). Атакували житлові будинки, будинок культури, податкову та центральний монумент. Кількість загиблих та поранених уточнюється⁵⁰.

Заплановану на 5 березня з 9:00 до 16:00 евакуацію цивільного населення з Маріуполя довелося перенести через невиконання ЗС РФ домовленостей – обстріли міста продовжувалися під час встановленого режиму тиші⁵¹.

Скріншот з відеосюжету про загиблу дитину, Маріуполь

Вчоргове обстріляні житлові будинки у Краматорську. Внаслідок обстрілів з боку ЗС РФ 6 березня під вогонь потрапив бульвар міста. Найсерйозніших пошкоджень зазнали 5 будинків. Є загиблі та постраждалі – їхня кількість уточнюється, але за попередніми даними – щонайменше одна людина загинула, двох госпіталізували з численними пораненнями⁵².

Національна поліція України повідомила, що 6 березня по Донеччині випустили касетні ракети «Торнадо–С». Дві ракети поцілили в житловий масив у Покровську. Поранення отримали троє людей⁵³.

Також 6 березня стало відомо, що під час обстрілів Маріуполя пошкодили офіс місії ОБСЄ, а евакуацію спостерігачів довелося відтермінувати⁵⁴. Найвище керівництво місії ОБСЄ вирішило виїхати з України⁵⁵.

⁴⁹ У результаті обстрілу Маріуполя загинула півторарічна дитина, розпочато розслідування, Інтерфакс, 6.03.22 at 20:21, available at: <https://interfax.com.ua/news/general/808498.html>

⁵⁰ Павло Кириленко, Facebook, 4.03.22 at 15:23, available at: <https://www.facebook.com/pavlokyrylenko.donoda/posts/498880565127836>

⁵¹ Маріупольська міська рада, Telegram, 5.03.22 at 12:42, available at: <https://t.me/mariupolrada/8732>

⁵² Павло Кириленко, Facebook, 6.03.22 at 15:01, available at <https://www.facebook.com/pavlokyrylenko.donoda/posts/500187474997145>

⁵³ Увага! На Донеччину було випущено дві російські ракети Торнадо – С, Поліція Донецької області, Youtube, 6.03.22, available at: <https://www.youtube.com/watch?v=ptOpLiQuwXw>

⁵⁴ Щоденний звіт № 53/2022, опублікований Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ в Україні (СММ) 6 березня 2022 року, 6.03.22, available at: <https://www.osce.org/uk/special-monitoring-mission-to-ukraine/513388>

⁵⁵ Місія ОБСЄ залишає Україну. Її офіс у Маріуполі обстріляли, Liga.Net, 7.03.22 at 02:04, available at: <https://news.liga.net/ua/politics/news/missiya-obse-pokidaet-ukrainu-ee-ofis-v-mariupole-obstrelyali>

Використання живого щита

6 березня стало відомо про ймовірне використання цивільного населення як “живого щита”. За відкритими даними, армія РФ використовує людей для прикриття зенітно-ракетної системи С-300⁵⁶.

Також 5 березня під Києвом захопили психоневрологічний інтернат, в якому знаходилися сотні пацієнтів та людей, зокрема дітей, що прийшли на евакуацію⁵⁷. За словами голови Київської обласної державної адміністрації Олексія Кулеби, окупанти “замінювали всі підходи до інтернату й тепер звідти ведуть артилерійський вогонь по позиціях української армії”⁵⁸. Оскільки прямого зв'язку із закладом немає, ця інформація потребує уточнення.

Незаконне позбавлення свободи

Із смт Гостомель Київської області інформують про цивільних заручників. Повідомляється, що близько 40 людей, що ховалися до цього в підвалі, з сьогоднішнього ранку перестали виходити на зв'язок. З одного з номерів відповідали невідомі люди⁵⁹. Ця інформація ще потребує підтвердження, але ймовірність її вірогідності — висока.

На Сумщині, в нп Тростянець, армія РФ взяла під контроль підстанцію швидкої допомоги, та не дозволяє медикам виїжджати на більшість викликів — лише до дітей у екстрених випадках. Медиків попередили, що розстріляють, якщо виїдуть самостійно. Швидку з інших населених пунктів не пропускають⁶⁰. В Охтирці Сумської області 5 березня армія РФ нанесла “точний” повітряний удар по цивільному населенню⁶¹. Постраждала цивільна забудова. Інформація про жертв та поранених серед цивільного населення уточнюється.

Примусова паспортизація населення на окупованій території

6 березня Уповноважена Верховної ради України Людмила Денісова повідомила про те, що на зайнятих протягом останніх 10 днів ЗС РФ та силами так званої ЛНР населених пунктах окупанти проводять примусове переведення місцевого населення на паспорти РФ. При цьому українські паспорти знищують просто перед власниками⁶².

Сама по собі примусова паспортизація населення не є прямим порушенням МГП (що не означає, що подібна діяльність не суперечить міжнародному праву). Втім, вона створює передумови для потенційного скоєння воєнного злочину у вигляді примушення громадян держави до участі в збройних діях проти неї. Оскільки про подібні порушення часто повідомляли в контексті окупації Криму та окремих районів Донецької та Луганської областей, примусова паспортизація населення на окупованих територіях викликає занепокоєння і у зв'язку з дотриманням зобов'язань за МГП.

---

⁵⁶ Дмитро Живицький, Telegram, 06.03.2022 at 01:46, available at: <https://t.me/Zhyvytskyy/807>

⁵⁷ Марина Ганицька, Facebook, 06.03.2022 at 17:28, available at: <https://www.facebook.com/marina.ganitskaya/posts/4938324219586921>

⁵⁸ Кадирівці захопили психоневрологічний інтернат на Київщині: там понад 600 пацієнтів, gazeta.ua, 05.03.2022 at 18:07, available at: <https://gazeta.ua/articles/np/kadirivci-zahopili-psihonevrologichnij-internat-na-kiyivschini-tam-ponad-600-paciyentiv/1074029>

⁵⁹ Andriy Tsaplienko UKRAINE FIGHTS, Telegram, 04.03.2022 at 22:07, available at: <https://t.me/Tsaplienko/1805>

⁶⁰ Дмитро Живицький, Facebook, 04.03.2022 at 20:57, available at <https://www.facebook.com/Zhyvytskyy/posts/373954468066192>

⁶¹ Дмитро Живицький, Telegram, 06.03.2022 at 01:41, available at: <https://t.me/Zhyvytskyy/800>

⁶² Людмила Денісова, Facebook, 6.03.22 at 10:52, available at: <https://www.facebook.com/denisovaombudsman/posts/497081915106419>